quàm alterutrum ab eo quod æquale est. Adde quòd nonnullis extremis cum medio esse similitudo quædam videtur: vt audaciæ cum fortitudine, & prodigalitati cum liberalitate, at extremis inter sese maxima est dissimilitudo. Quæ verò maximè à se mutuò distant, contraria esse definiuntur: quare fit, vt magis contraria ea sint, quæ magis distant. Iam verò medio in nonnullis defectus, in nonnullis excessus magis opponitur: exempli gratia, fortitudini nequaquam audacia quæ est excessus, sed ignauia quæ est defectus, magis aduersatur: temperantiæ item non stupiditas quæ deficit, sed quæ excedit, intemperantia magis opposita est. Id verò duabus de causis euenit, vna est ex ipsa re: nam quia proprius est & similius medio alterum extremum, idcirco non id, sed contrarium magis opponimus, vt quoniam similior esse fortitudini propiórque audacia videtur, ignauia verò dissimilior: ignauiam fortitudini magis opponimus, quippe cùm ea, quæ magis à medio distant, magis contraria esse videantur, atque hæc vna ex re ipsa causa est. Altera est ex nobis ipsis. ad quæ enim nos natura quodammodo magis sumus affect, ea medio magis esse contraria videntur: verbi causa, ad voluptates natura magis sumus affecti. idcirco ad intemperantiam sumus, quàm ad modestiam procliuiores. hæc igitur magis contraria esse dicimus, ad quæ maius incrementum in nobis fit: ac propterea intemperantia, quæ est excessus, temperantiæ magis contraria est.

A πλείων ἐναντιότης δοῖ τοῖς ἄκροις πρὸς ἀλλήλα, ἢ πρὸς τὸ μέσον. πρόρρωτέρω γὰρ τούτα ἀφέστηκεν ἀλλήλων, ἢ τοῦ μέσου· ὡς τὸ μέγα, τοῦ μικροῦ, καὶ τὸ μικρὸν, τοῦ μεγάλου· ἢ ἄμφω, τοῦ ἴσου. ἔτι, πρὸς μὲν τὸ μέσον ἑτέροις ἄκροις ὁμοιότης τις φαίνεται, ὡς τῇ θρασύτητι πρὸς τὴν ἀνδρίαν, καὶ τῇ ἀσωτίᾳ πρὸς τὴν ἐλευθεριότητα· τοῖς δ' ἄκροις πρὸς ἀλλήλα πλείστη ἀνομοιότης· τὰ δ' πλεῖστον ἀπέχοντα ἀλλήλων, ἐναντία ὁρίζονται· ὥστε καὶ μᾶλλον ἐναντία, τὰ πλεῖστον ἀπέχοντα· πρὸς δὲ τὸ μέσον ἀντιπίπτουσιν, ἐφ' ὧν μὲν μᾶλλον, ἡ ἔλλειψις, ἐφ' ὧν δὲ, ἡ ὑπερβολή. δοῖ ἀνδρία μὲν, οὐχ ἡ θρασύτης, ὑπερβολὴ οὖσα· ἀλλ' ἡ δειλία, ἔλλειψις οὖσα· τῇ δ' σωφροσύνῃ, οὐχ ἡ ἀναιδησία, ἔνδεια οὖσα· ἀλλ' ἡ ἀκολασία, ὑπερβολὴ οὖσα. διὰ δύο δ' αἰτίας τοῦτο συμβαίνει· μίαν μὲν, τοῦ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος· τῷ γὰρ ἐγγύτερον ἕῃ καὶ ὁμοιότερον τὸ ἕτερον ἄκρον τῷ μέσῳ, οὐ τοῦτο, δοκεῖ ἐναντιώτερον δοκεῖ ἕῃ· μία μὲν οὖν αἰτία αὕτη, ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. ἑτέρα δ', ἐξ ἡμῶν αὐτῶν· πρὸς ἃ αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμέν πως, ταῦτα μᾶλλον ἐναντία τῷ μέσῳ φαίνεται· δοῖ, αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμεν πρὸς τὰς ἡδονὰς· διὸ δυκαπάφοροι ἐσμὲν μᾶλλον πρὸς ἀκολασίαν, ἢ πρὸς κοσμιότητα. ταῦτ' οὖν μᾶλλον ἐναντία λέγομεν, πρὸς ἃ ἡ ὀπόδοσις μᾶλλον γίνεται· καὶ διὰ τοῦτο, ἡ ἀκολασία, ὑπερβολὴ οὖσα, ἐναντιωτέρα δοῖ τῇ σωφροσύνῃ.

CAPVT IX.

VIrtutem igitur moralem mediocritatem esse, atque id quomodo: mediocritatémque esse duorum vitiorum, quorum alterum per excessum, alterum per defectum sit: necnon eiusmodi eam esse, propterea quòd medij cõiectrix est, quod in affectibus actionibúsque existit, satis dictum est. Idcirco probum esse etiam difficile est: quippe cùm in vnaquaque re medium inuenire sit difficile, vt circuli mediũ deprehẽdere nõ cuilibet, sed scientis solũmodo est: sic quoq. & irasci, & dare pecuniã, & sumptus facere cuiuslibet est, & facile: at cui, & quantum, & quando, & cuius causa, & quomodo oporteat eadem hæc facere, non cuiuslibet, neq. facile est: siquidem rectè facere, & rarum est, & laudabile, quemadmodum etiam honestum,

Κεφάλαιον Θ.

ΟΤι μὲν οὖν ὅδε ἡ ἀρετὴ ἡ ἠθικὴ μεσότης, καὶ πῶς, καὶ ὅτι μεσότης δύο κακιῶν, τῆς μὲν, κατ' ὑπερβολήν· τῆς δὲ, κατ' ἔλλειψιν· καὶ ὅτι τοιαύτη δοῖ διὰ τὸ στοχαστικὴ τοῦ μέσου ἕῃ· τοῦ ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσιν, ἱκανῶς εἴρηται· διὸ καὶ ἔργον δοῖ καὶ ἀστοῦ σπουδαῖον ἕῃ· ἐν ἑκάστῳ γὰρ τὸ μέσον λαβεῖν, ἔργον· δοῖ κύκλου τὸ μέσον, οὐ παντὸς δυνατὸν τοῦ εἰδότος· οὕτω δὲ, καὶ τὸ μὴ ὀργισθῆναι παντὸς καὶ ῥᾴδιον· καὶ τὸ δοῦναι

B ἀνομοιότης· τὰ δ' πλεῖστον ἀπέχοντα ἀλλήλων, ἐναντία ὁρίζονται· ὥστε καὶ μᾶλλον ἐναντία, τὰ πλεῖστον ἀπέχοντα· πρὸς δὲ τὸ μέσον ἀντιπίπτουσιν, ἐφ' ὧν μὲν μᾶλλον, ἡ ἔλλειψις, ἐφ' ὧν δὲ, ἡ ὑπερβολή. δοῖ ἀνδρία μὲν, οὐχ ἡ θρασύτης, ὑπερβολὴ οὖσα· ἀλλ' ἡ δειλία, ἔλλειψις οὖσα· τῇ δ' σωφροσύνῃ, οὐχ ἡ ἀναιδησία, ἔνδεια οὖσα· ἀλλ' ἡ ἀκολασία, ὑπερβολὴ οὖσα. διὰ δύο δ' αἰτίας τοῦτο συμβαίνει· μίαν μὲν, τοῦ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος· τῷ γὰρ ἐγγύτερον ἕῃ καὶ ὁμοιότερον τὸ ἕτερον ἄκρον τῷ μέσῳ, οὐ τοῦτο, δοκεῖ ἐναντιώτερον δοκεῖ ἕῃ· μία μὲν οὖν αἰτία αὕτη, ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. ἑτέρα δ', ἐξ ἡμῶν αὐτῶν· πρὸς ἃ αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμέν πως, ταῦτα μᾶλλον ἐναντία τῷ μέσῳ φαίνεται· δοῖ, αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμεν πρὸς τὰς ἡδονὰς· διὸ δυκαπάφοροι ἐσμὲν μᾶλλον πρὸς ἀκολασίαν, ἢ πρὸς κοσμιότητα. ταῦτ' οὖν μᾶλλον ἐναντία λέγομεν, πρὸς ἃ ἡ ὀπόδοσις μᾶλλον γίνεται· καὶ διὰ τοῦτο, ἡ ἀκολασία, ὑπερβολὴ οὖσα, ἐναντιωτέρα δοῖ τῇ σωφροσύνῃ.

Κεφάλαιον Θ.

ΟΤι μὲν οὖν ὅδε ἡ ἀρετὴ ἡ ἠθικὴ μεσότης, καὶ πῶς, καὶ ὅτι μεσότης δύο κακιῶν, τῆς μὲν, κατ' ὑπερβολήν· τῆς δὲ, κατ' ἔλλειψιν· καὶ ὅτι τοιαύτη δοῖ διὰ τὸ στοχαστικὴ τοῦ μέσου ἕῃ· τοῦ ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσιν, ἱκανῶς εἴρηται· διὸ καὶ ἔργον δοῖ καὶ ἀστοῦ σπουδαῖον ἕῃ· ἐν ἑκάστῳ γὰρ τὸ μέσον λαβεῖν, ἔργον· δοῖ κύκλου τὸ μέσον, οὐ παντὸς δυνατὸν τοῦ εἰδότος· οὕτω δὲ, καὶ τὸ μὴ ὀργισθῆναι παντὸς καὶ ῥᾴδιον· καὶ τὸ δοῦναι

ὀργίζεσθαι καὶ δαπανᾶσαι· τὸ δ' ᾧ, καὶ ὅσον, καὶ ὅτε, καὶ οὗ ἕνεκα, καὶ ὡς, καὶ ἔτι παντὸς, οὐ δὲ ῥᾴδιον· ἔστι δοῖ τοῦτο, καὶ σπάνιον, καὶ ἐπαινετὸν, καὶ καλόν· διὸ δεῖ τὸν στοχαζόμενον τοῦ μέσου,